ԱԶԳԱՍԷՐ

Հրատարակի յամէն Շաբաթ օր ի տուն Նոր Տպագրի Յարութիւն Կ. Աբրահամ 24, Բաժին միոյ ընկերութեան 500.

ՈՒՍՈՒՄՆ ԱՌԻՔ ԶԱՐԴԱՐԻ ԵՐԿՐԻ

Ամենայն ազգային հրատարակութիւնք ձրի են. Բաժանորդ տարեկան 2 ամսոյ տալոցն

ԿԱԶՄԵԱԼ

ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԵԱՑ

ՀԱՏ. Գ. ԹԻՒ 114. ԿԱԼԿԱԹԱ 1847 Հոկտեմբեր 16.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՕՐԻՈՐԴԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Յուշեցաք յառաջին գլուխն՝ թէ որպէս սկզբնաւորութիւն նախկին դպրոցաց տղայոց և իգաց մանկանցն՝ բազմաց 'ի Հայաստան. սփռեցաւ ընդ որդւոց և դստերաց նորա յաշխարհս ամենայն.

Յուցաք ևս՝ թէ որպէս կանայք կրթեալ դաստիարակեալք յաշխարհի մերում ոչ միայն նախկին Հերիանոսք հանդիսացան աստուածօրհնեալք դրութեամբ, այլ և սիւն և հաստատութիւն կայծ եկեղեցւոյ սրբոյ մերում, ընդդէմ կատաղի կանանց կռապաշտ թագաւորացն Պարսից.

Յայտնեցաք այսուհետև նաև դշխոյնակութիւն ուսեալն յայսպիսի յերանելւոյ ամուր հետև մեղմեղհամ զաւակս մեր. և զարդի ործարծուածն նոցա օգտակարութեանն Ամենակալին ընդ ամենայն մեզ. որ կան ազգ մեր, թէ 'ի յետին մեր Հայաստան, և թէ 'ի դաշտականս նորա.

Թէպէտև երկիր ամենայն եղև Հայաստան յերեսաց անձնի և վայրագ բարբարոսաց, բայց որքան պակասեցաւ 'նա յաւուրքն փառաց և 'ի միաբանութեանց աշխարհիս այսորիկ, այնքան և առաւել ես հաստատեալ 'ի փառս եկեղեցւոյ. Որքան առաւել քանդեցան տունք և շէնք, այնքան մանրայք և կուսանոցք բազմացան, որոց հաստատուցելոցն մեր մանկունք էին սանուցք 'ի բերանս նոցա. Այս որբոցն և աստուածադունդ միաբանութիւնք էին Հայոց աշխարհին՝ որ յանձնեալ աստնուածութեանց և յարհեստն ծիսեանց անտի հանին և հաստեցին ու մեզ դաստիարակութիւնս յեղուլ և ղեկավարութիւն աշխարհիս մերոյ. Այս որբոցն եղբայրութիւնք և քուրութիւնք էին, որ անշէջ պահեցին զհուր Քրիստոնէութեան բարեպաշտան ազգին մերոյ՝

տա հաւատ երկնաւոր Վ. արդարութեան Այս տաղերգակաց մնացականք էլին որ երբեմն արգելականօք զօրութեանց փառաւորեալք յանձանձ ամայութեան անապատացեալ աշխարհին՝ չեջնջեցին զայս և անդ զծառս մնացոր ծանօթադարձութեանց Քրիստոնէից և Քրիստոնէաւորաց սահմանք , Հայոց աշխարհին ։ Այս երբեք արեւք 'ի գլխաւոր փրկանօք մեր զաւառացս կուսանաց , և՝ որպէս սկսեալեռ և փոփոխատ 'ի մնացութեան , ոչ ասեմք 'ի աշխարհ կամեցող երբեք զխաղն թարմ առաքինոյն զետութեան ։ Յիշեմ — յիշեմ այս — քայց երանի թէ նախին անմեղութեամբ՝ սրով և սկայ — յորժամ Աղուլեն , 'ի Գողթն անուանեալ սւանի մերում , աշակերտեալս զաստուածպաշտութեան Սթաւանոր Հայաստանեայց՝ վերստին աշխարհանգաց մայրենար հրաշանդութեանն Շողանոյ 'ի նուագս օրհներգութեան Սատուծոյ իմոյ , Իբ եթէ ձայնել և մրմռել կարեցեալ զուշ 'ի պարարելոյ զաւզանաց հնոյ որ տարութեան , զազանս յառաջ բերել կարեմ 'ի Հայսկզբ և յաւուրն արանց աշխարհին՝ որ նախ մայր և կուսանաց աշակերտեալ՝ հանին 'ի ծայրագոյն չափ կատարելութե զիտութեան իւրեանց։ Երանի — հազար երանի աշխարհի մերում , որ այսպիսի աստուածեղեալ որդուհեօք է լի ։

Այս 'ի վախճան անցեալ դարու յորժամ դպրոցօք և ազարանօք փայլէին Կալկաթա և Մադրաս քաղաքք Հնդկաստանի , և հրաշանոյօքն կըրթութեամբք բարգաւաճէին դաստանեք և կուսանք Աշխէս , եթէ ոչ զհացեալ յՕսմանեանն քաղաքէր զնայել զաստիարակութեան Օսիորդաց աշխարհին , եթէ չքարկանէին՝ անշուշտ ընդ այր հրձանանօք համարեալ զնա՝ 'ի բաց մերժէին , իսկ արդ՝ թող 'ի մեծն Պոլիս՝ ուր բարձր 'ի գլուխ պայծառանայ Մեսրոպեան մայր ուսումնարան սանի Օրիորդաց հանդերձ բազում այլ փոքրիկ և մեծամեծ դպրոցօք , որպէս և անհամար առանձին դաստիարակութեանցօք ։ այլ և գրեթէ յամենայն քաղաքս Սեբաստիա և փոքուն Հայաստանեայց ուրանօր գըտանին տունք յիշուն՝ անդ գտանին ամենայն իրաւամբ և դպրոցք վասն զըստերաց Հայոց ։

Այլ երբեք հաւատայլ , թէ Ընդդամ՝ զնոյն փոքրիկ կառուցեալ 'ի խորին խորշ իւր Տաւրիկոյ լերին՝ սեգերբ Եփրատայ , յառաջ ընծայեաց աստանդական ծանօթադարձութեան զհրաշակերտ զնոյ դպրոց յերկուս որպէս բաժանեալ , մի վասն ուսանելոյ և մի՝ վասն զաւակաց աղջկան . առկայն և այսպէս անխոն անդ դպրոցն՝ ոյր հանդամապութեամբ Հայկազանց ունեցին կարծեաց մեծանուն Գէորգ Սմբատ , և անդրով աշխատանք վասն որ ուսուր յառաջադիմութեան և պայծառութեան նորա ։

Կարծի , թէպէտե յառաջագոյն անւանի Անդրիանէ Նահանգի Հայոց Մեծաց՝ առաջնորդ լինելն Անդրէ , ասկայն 'ի թուականի դուքս Վարդ շահէ և այսր՝ բա յաւերանելին կայսր . իսկ արդ՝ կրկնայարկ դպրոցօք պայծառանայ հրաշակերտ հրաշանդոք ուսանողաց և դասակարգ ազգի մերոյ՝ որպէս և յայլ գաւառս։

Տես ընթերցող , զերկուս միայն 'ի փոքրկանց և գրեթէ յանյիշատակելեաց անկ այսպէս յօրինակ . որով ոչ թէ սահել կամիմ , թէ մեն միայն էր 'ի Տաւրիկէ և մեւս Ա.յլազդեանն զա-

չունի․ այլ այն թէ՝ արդարութեամբ Խորհրդոյն այժմ ծաղկեալ էաշխարհն գպրոցաց ընդ ամենայն տեղիս․ ոչ ՚ի Հրաշանդաւ ուսուցեաց միայն, այլ և զաւերաց Հայոց․

Օ՛ է արդէն Հաւաքեալ ծանուցեալ են գրեթէ ամենայն ուրեք Հաստատեալ դպրոցք [illegible] Մոսկուայ, Աշտարակ, Տփղիսայ, Աշտարխանայ, Նոր Նախիջևանայ, Մոզդոկայ, Պօլսոյ, Օդեսիոյ՝ և այլոց տեղեաց և աշխարհաց, զորոց թէ մանրամասնաբար լինել յօժարէաք՝ երկարեալ երկնէաք ըստ չափ մեր յառաջադրեալ խնամութեանս․

Իւ. զի ինձ զուշակութեան ընթերցողաց առ Հետևեալս և յանձնածօթ յածեցուցանել․ ոչ զայն և ամենեքեան Նախահարք և Հիմնադիրք Մոսկովիական Ճեմարանին մերոյ՝ խորհեցան և Հաստատեցին․ և ընդ յաւել ամն շարունակ Հրաշանգեցին ՚ի նմա ոչ միայն զպատմութիւն, այլ և զօրհանս մեր՝ յաւանդեալ միջոցի և այլայլի դպրութեանց․ Աստին այս—և փառս տամ անմահ յիշատակաց նոցա, որով Հաստատի խնամոց այն զբօսնեցին, իմ թէ զատարեալկութեան Օրհնորդաց Հոգին է․ ըստ որում նոր բան չէք․ այլ ՚ի սկզբանէ յաւելյանց նկատեալ և առ մեզ երևեալ շարունակութեամբ․

Այժմ Հերիք է․ ընթերցողի թէ խմնաւ յորժամ մատրճանի զառն կոչկենաց բազմօրեայ Հարուածոց իմոց ընկուզմանեալ՝ զրեցի զայս զաւաքեալ Հաստատուն տնաւանեալ ձեռն՝ յոգւոյ և ՚ի զուռթ շարժեալ խոկայն․ և եթէ ակեր սերունդոյն զաւակայն ոչ առնկէ զերգ․ սակաւ մի վերջնակեալ քո ՚ի փոխագ ցաւոց ալ դրէիս․ աստուածաբանաբար և ազգասէրաբար

խոնարհիս ՚ի հայցուած պաշտանոց սրտի իմոյ․ և ամենայն պարտնութեամբ քով՝ ջանաս որ յաւագ հաստատել ինձ զերկրոց զհանդ պատիւրակութեան Օրհնորդաց մերոյ, որով՝ արդէն հաստատ հաւատամ․ չունիմ նմին և այլ ի քում զտօրպատ երանութեան յաստուածախօս բերանոյն․ որ աստ, թէպէտ ուք մակուշ գաղ առիս և մի օրգելուցուք․

ԿԱԼԿԱԹԱ

ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ

Ընծայեցին պարսիք պաշտօնի մերում Համարիմք ծանուցանել աստնօր, զի եթէ գոցի թերթ ինչ ձեռագիր, ծանուկ ծրարեալ ՚ի մէջ ապարքեալ կազմաց՝ բերելոց թղթաբերաւ Տէրութեան, զորոյն կամ գտանոյն տացէ Տէրութեան տեղւոյս՝ Կումպանեայ Ռուփիս 500․

ՀՐԱՏԱՐԱԿԵՑԱՆ

ՅՊԷՏՍ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ

ՍՈՒՐԲ ՍԱՆԴՈՒԽՏ ԴՊՐՈՑԻ

—ՀԱՅՐ ՄԵՐ մեկնութեամբ և հարցուպատասխանեօք․

—ՎԱՅԵԼՉԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Սորին Սանդխտոյ, հարցուպատասխանեօք․ Դ Մ Գ Թ

ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

՚Ի Սեպտեմբերի ցՍեպտեմբեր ամսոյս զանի ՚ի Ճանապարհ կառացեալ՝ բոլոր զամ մի կարգաւորեալ Հաւէյոք, կարծեաց ՚ի կարծիս, և մարգարէութեանց ՚ի մարգարէու-

թիւնս թէպէտ ելանելով զՆերսէս մեր-
մէ․ մինչ ահա Լուսաւոր թղթաբերն
հաս այսր 'ի 7 ամսոյս այսորիկ' և
մատոյց մեզ մեծ քաղցրական թըղ-
ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ միանգա-
մայն ․

Յանդիմանս աչաց 'ի դրամադանի
եդաւ ծրարն, 'ի վերայ ծրարին պարզ
ընթերցաք զնահագիրն յանուն մեր ,
և առ խնդոյ արտից մերոց' ապուշ և
եթ հայեցաք ընդ այն' առ ժամանակ
մի ․ Բազմութիւն մանկանց Սուրբ
Մանգուրխո դպրոցի տեղաշարժ կա-
ցին, և հծծեցին, Արշակեան Արշա-
կեան ․ Անուան ուրեմն փառաւորեա-
լ մեծ խմբութիւնն և ասացաք․ "Այն
Արշակեայ․ և մեր իսկ աչացս լոյս—
փառք Բարերարին ․"—"Բայց մըտ-
ջամբ մտադրամայն․—Ո՛ն ձայնեն ցա-
րենցի ․" ասաց ցմեզ ընկեր մի որ
ընթերցեալ էր զերկուութիւն մեր
Արշակունւոյ ․ "Իբրու թէ եթէ մե-
ռանիցի քաղուծ' արդեւնս առնէ հա՛,
Ո՛ւր † կոտնեկն 'ի փայր հայեմ ընդ-
կոտնեկն 'ի փայր' եթէ ուղիղ եղէ,
թէ ոչ․ մի՛ գուցէ ոգի ինչ առաջօք
հերալանի Արշակայս ․"

Աղարկն զեւէց բարբառ թողեալ'
մեծապէս մխաննայաք ընդ այսքան
զրկումն մեր 'ի նմանէ, և բաղումք
ի բանասիրաց մերոց' այդ էն իսկ ձայն
զամբանակամս և բերթուածս եղե-
բակամս յօրինեալ զնմանէ' և մատու-
ցեալ են մեզ․ Այժմ փառք Ամե-
նակալ Աստուծոյ' զի ողջանդամ
հաս առ մեզ․ բայց և քաղցրական թը-
ղթանգամայն դալով․ գրեմ թէ զհին
աւուրց պատմութեանց' քան թէ զեւր
եաւ զպաշտօն եւեց ․ Հայեցեալ յան-

† Պատմառանն ասէն, եթէ զինն զերամատ յարա-
ցեալ 'ի գերեզմանէ ծածկեալ ևնի, առաջի և 'ի
արդագարեան ասաց մեռեալ հանճարեղն' ծածկեն
նոր 'ի չերկնանն ․

հրաժեշտ խուժողակութեան հեռա-
ւորութեան տեղւոյն և դանդաղութն
գործակալացն' տակաւին համբերիւք
ակամայ ընկալաք զնա և աղաչեմք զամե-
նայն մերայնոցս զնմանապարհայն մար-
գարէարար խնամ տանել, զի մի և
առ յապայս տիրեսցեն մեզ փորձք
տարակուսանաց այսպիսեաց ։

Բայց զի՞նչ ասել ունիցիմք և ըզ-
ՀԱՅԵՑԵԱՆ և զՊԱՐՍԿԱՍ Խըզմոց մե-
րոց ․ Իբրև երևեցաւ Հայաստան 'ի
Հնդկաստանեայն հրատարակութեան ասար
Գերապատիւ Առաջնորդիս Արարա-
տեան Ընկերութեան, և մեք ինք-
նին եւոք տեսեք 'ի տուն բաժանորդս
գտանել նմա ․ Գործեցաք զազգա-
սէր երախտեաց պատուական Հայա-
ստանեան մերայնոց 'ի Կալկաթա,
զի հնդկաստանք 'ի միում աւուր
բաժանորդ հանդիսացան ․ զորս և որ-
պիտութեամբ հրատարակեցաք, և
առանձին գրութեամբ եւ խնդ ա-
բարոք Արժանայարգ Վերաներդի
'նորան ․—Գրեցին առ մեզ նաև յայ-
լոց քաղաքաց Հնդկաց, և մեք նոյն-
պէս հրատարակեցաք․ բայց մինչ-
ցարդ' ոչ ուրեք երևեցաւ այն, զոր-
ցէ 'ի ծաղել Արշակունւոյն Այսմ-
բառ' երևեցի Հայաստան անձնայն
փառօք եւրոփք ․

ԲԹԱԻԿ

Զեւք 'նոր լուր առաւ զըէ Մերեին
Համապատասխանի մեր ․ Անհատուին
տան է և առանձնայն վասն մերոյս ․

ԴԻՄԱԳՐՈՒԱԾՔ 'Ի ՄԵԾ. ԱՆԳՂԻԱՑ-ՒՈՑ ԵՒ ԹՈՒՐՔԱՑ ԿԱՄ ԵՒՐՈՊԱՑՒՈՑ ԵՒ ԱՍԻԱՑՒՈՑ

Եւրոպացիք զհնձնադրութիւնս կառուցեն հան-
գիստ, իսկ Ասիացիք' այն ինչ ծածկել կամին
զանձինս ընտանութն․

[illegible]

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Տփխիս ի 28 Յունվարի 1847

[illegible]

որ մեք ընթերցեալ լրագրեալ զրուցման զար-մացաք յոյժ, քանզի բոլորովին չար-ատաց ձեռնն են այնքանի լուրքն. վասն որոյ խնդրեմ ի զլխաւորաց պէտս լինել հաւատոյ ընծայելոյ այնպի-սի անստոյգ և բոլորովին անհիմն լրոց:

Ըստ ճշմարիտ հաղորդեալ նոր լու-րոյ գրեմ առ քեզ հասարակու-թեամբ: Ի 13 Դեկտեմբերի եկն որպարան Հայրապետն մեր ի Տփխիս. և թէ որպիսի հանդիսիւ ընդունեցաւ, հա-ղորդատակի ծանուցից:

Նախապէս յաղթութիւն ե-ղև մեծազօր առաջնորդակ փոխա-նորդ և տեղակալ Մեծին Իշխա-նին ամենայն Ռուսաց՝ առաջին ա-տենապետի մերոյ Կոմս Վ Որոն-ցովի՝ ամենագովեալ կառավարին Տփխի-սու և Կովկասեան աշխարհաց: Եւ ի նմանէ յաղթութիւն առա-ջին պատերազմաց քաղաքիս բաց-մամբ ընդունեալ միաբանութեան սի-րոյ ապրելոյ: Եւ այս էր Նորին Պայծառափայլութեան գը-րեալ յաղթութիւնն առ նո-սա, թէ «Ի 18 Դեկտեմբերի նը-շանաւորեալ է մեծ Իշխանապետի Պատրիարք և ընդհանուր Կաթողի-կոսս ամենայն Հայոց մտանել ի քաղաքս յայս. և առա ծանուցանեմ ձերդ Արժանապատուութեանց, և խնդրեմ զառ ի բարւոք արժանեաց պատուել զնա, որպէս է արժանի»:

Ի կարգաց նոցին՝ բարեբանչելի Լուսաւոր եղև յաղթութիւն տե-րական մեծամեծաց ընդունեալ Պատ-րիարքն, զի մի ոք համարձակեսցի բա-նալ խանութ, ամենայն Լուսաւորչի զեցցին հանդերձս նոր բաց բարե-բանչելի կարգաւորութեան. և նախ՝ ի ծագման արեգական ժողովեսցին՝ ա-

մենեքին ի տեղիս տեղիս հանդերձ յառաջեցեալ դրօշիւ իւրեանց, ընդ-իւրեանց ընդունեալ զխաւոր կառա-վարչօքն. Եւ ի ժամ ութին պատ-րաստեալ էին ամ գաս իւրաքան-չիւր Լուսաւորչի. որք ունէին յառաջա-ցեալ խմբովն և փողս և առաջա-հաս ծխանելիս առ դրօշիւք իւրեանց. և դրօշքն էին ի մեծաքանչ ի տեղւոջ տեղւոջ գունոց, և երկրորդն նկա-րեալք, ի մի երեսն՝ զաւետարանին մեծ Նահատակն Գէորգայ սրբոյն Գէորգ և ի միւսումն՝ զատուցանան պատկեր Ամենափրկչին մերոյ Յի-սուսի:

Նախ՝ հրաւիրեալ եղեն ընդունել Գեղամարծար Պոլսեցւոյ պատկ-ձայնութ անճրեք, և Տեղակալք հան-դերձ կառօք և ընտիր երիվարօք՝ ի քաղաքէն երկու մղոն հեռի, և զնէ նոցա զունդ մի ընտիր որդւոց քա-ղաքացւոց, զարդարեալք ամենեքեան և զրահաւորեալք ոսկեզէն և արծա-թեղէն սպառազինութեամբ զինուորք. և յետ նոցա բազմութիւնք խառնազանձ ժո-ղովրդոց հետևոյն ընթանալով: Եւ-այսպիսի հանդիսիւ յառաջ դիմեալ ժամանեցաք առ Ասոր ածեալսն և Արքեպիսկոպոսն Ներսէսի Կաթողիկոսին մեր: Ընդ էր տեսանել զու-րախութիւն, զհրճուանս, և զցնծու-թիւն ամենեցուն, զոր ոչ կարեմ պատ-մել: Բազմութիւնք անթիւ ժողո-վրդեան մեծագին ամայց նստեալք ծածկեալ էին զերեսս երկրին, զորս տեսեալ Նորին Վեհափառութեան ի բազում ուրախութենէն զարտա-սուս հեղոյր, և առ Աստուած հայց էր աղօթիւք. և այսպէս ոչ կա-րէին ամենեքին յառաջ մատչել և առնուլ զօրհնութիւն իւրեանց, ի հեռաստ խոնարհեալք բազմաքանչ

փառս մատուցանէին Աստուծոյ և խնդ-
նակալ մեծին Նիկողայոս Թագաւո-
րին ամենայն Ռուսաց ։ և սոյնքին
ոչ միայն Ռուսաց և Հայոց ժողո-
վուրդք էին , այլ ամենայն ազգաց
զանազանեալց ասա 'ի մայրաքաղաքիս ։
Իսկ յայսմ աւուր 'ի կարգի եղեալ
զիւրաքանչիւր աստիճանաւորս ։ յա-
ռաջ ընթացաք ։ Նախ երեք վարդա-
պետք Հեծեալք 'ի բեհեզապատ ըն-
տիր երիվարս , որք զինեալ 'ի ձեռս
իւրեանց զՀայրապետական և զԵ-
պիսկոպոսական գաւազանս , և 'ի մի-
ջի նոցա խաչագաւազան ։ և զկնի նո-
ցա երեք ընտիր երիվարք պատրաս-
տականք վասն Հայրապետին ։ զորս
ածէին Հետևակ ոսկեհուռ զարդուք
զարդարեալ ։ և սոցին կարմրաւորքն
ունէին մետաքսէ արծաթեայ գա-
ւազանս 'ի ձեռս իւրեանց , և զգե-
ցեալք էին Հանդերձս արքունագոյն մե-
տաքսագործ զարդարեալ ոսկեթե-
լիւք ։ Իսկ զկնի նոցա Կայսերական
նշանագիր Եպիսկոպոսք և Ծայրա-
գոյն Վարդապետք և Աբեղայք Քա-
Հանայք Հեծեալք յերիվարս զար-
դարեալս ։ և արկեալք ամենեքին նա-
փորտս ոսկեգործս 'ի պարանոց իւ-
րեանց ։ Իսկ սրբազան Հայրապետն
Ներսէս 'ի մէջն Հեծեալ յերիվար զէգ
լծեալ և աստիճանաւոր նշանօք կա-
զմեալ զարդարեալ քաջանախիլ երի-
վարաց մեծազին կառս ոսկեզօծս , և
նստեալ միայնակ ունէր 'ի վերայ
իւր զկայսերական բարեկամական նշա-
նըն, Թագ զԵպիսկոպոսական և զՀայ-
րապետականն , և 'ի ձեռսն իւր ունէր
խաչն փղոսկրեայ , և խաչանիշքն յաջ
և յահեակ 'ի վերայ ամենայն բազ-
մութեանն , և տեսանելոյ նշանն աս-
տուածային զոր ունէր 'ի վերայ վե-
ղարին արծաթափայլ շողշողէր ։ Իսկ
զանդուքն Հեծեալ ազնուական երի-
վարաց առաջին և յետոյն ձիա-
թոց արշաւանօք արձակէին Հետ
զՀետ Հրացանս և պատերազմական
Հանդէսս ուրախութեան ամենայն
յառաջ ընթանային իբրև աւետաբեր
առաջնորդեալ 'ի դրան քաղաքին ա-
ռանեալ 'ի տեղին Օստան ։ Յո-
րում ժողովն էր կազմեալ Ռուսաց
մեծամեծ նշանաւոր աստիճանաւորաց
և մերոց Հայկազանց գնդապետաց Հա-
ղարապետաց և այլոց Կայսերական
նշանաւոր աստիճանաւորաց յառաջ
ազգաց եկեղեց ։ որք ամենքին 'ի
նոյն աւուրն կային սպասեալք և
ակնածէին զայստեան մեծին Ներ-
սիսի ։

Հասեալ մեծախումբ բազմութիւն
'ի տեղին յայն զոհելի աւուն ։ և իբ-
րև եկն մեծն Ներսէս Հանդերձ ե-
կեղեցականօք իւրովք , խոկայն ամե-
նայն նշանաւոր կայսերական մեծա-
մեծք բազմագլուխ մատեան 'ի կառս
նորա , և մեծաւ փափագանօք Համ-
բոյր մատուցանէին սուրբ Աջոյ նո-
րա ։ և նա կամեցաւ իջանել 'ի կա-
ռացն , և սոյնպէս առ նոցա որհ-
նութիւն և սէր Հայրական ։ բայց նո-
ցա 'ի լանջս նորին անկեալք ոչ թո-
ղին իջանել , և յայնժամ Հեծեալ իւրա-
քանչիւր նշանաւոր աստիճանաւորքն ան-
ձինք բազմացան 'ի կառս իւրեանց ,
որք կային պատրաստեալք ։ և անանք
յերիվարս զարդարեալս , և ժամա-
նեցին զկնի մեծի Հայրապետին Ներ-
սիսի ։ և 'ի մտանելն 'ի մէջ քաղա-
քին , 'ի ձայնէ զանգակաց թնդկոց
փողոց՝ ականջք մարդկան գրեթէ խլա-
նային ։ և ձայն աղաղակի նոցա Հա-
սանէր մինչև յերկինս ։ Իսկ Հա-
սեն 'ի դուռն վանաց և եկեղեցւոյն
յորում պաշտէր Սանձնորդ քաղա-

քին հանդերձ Վարդապետօքն · Քահանայիւք և եկեղեցական ուխտիւն, գործակցաւք ուսուցչին և արժանաւորին հանդերձիւք · խաչվառաւ և մոմեղինօք, էջ Հայրապետն 'ի կառացն · և զգեցուցին նմա շուրջառ մարգարտաշար, և գաւազան հայրապետական 'ի ձեռին, քաղցրաձայն դպիրք երգելով ընդ առաջ նորա, "Իրենառ հրաշեքեսս", և 'ի մէջ կոչմանէ, "Սիրոն ...", այսպիսի հոգևոր երջանկութեամբ համբեցին 'ի դուռն Եկեղեցւոյն · և ի մտանելն պայծառ հոգևորականաց մեծարեալն ձկտառ երգել, "Ոտոն ..." և եկն եհաս 'ի բարձր սուրբ խորանն, յորում էր փառք պատրաստեալ, դասաւորեցուցին զերգն և խաչանիշքեաց Սրբազան Հայրապետն 'Սերոբէս առնելով · "Օրհնեալ Աստուած և հայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի · որ օրհնեաց զմեզ հոգևոր օրհնութեամբ ..." Իւր առաջ ընդհանուր բազմութեանն օրհնութիւնս և շնորհակալութիւնս մատուցեալ, արժանիս գովեստին 'ի խաղաղութիւն · Իսկ էջ անտի ընդ հայրապետական գերապատիւ աշխատականաց 'ի սենեակ իւր ուր սպասէին զանազան նշանաւոր Իշխանաց պարիք · որք յոյլ և այլ եկեղեցաց ձեռն և գովեստ մատուցին նմա, և ամենեքին առնլով 'ի նմանէ զհայրական սուրբ օրհնութիւնն, մեկնեցան 'ի տեղիս իւրեանց ·

Աշտարակ ·

ԽՐՐՈՑԱՆՔ

Հակառակեալն առ 'ի ներքն ... բանութեան իւրոյ՝ գանէ զմայր իւր · Խաչ մեք առ 'ի ցոյց հանճարոյ մերոյ՝ զՈղջ մեր բամբասեմք ·

Եթէ մարդիկ հաւատան՝ այսքան են ակարամիտ · զի՞նչ լինիցին առանց հաւատոյ ·

Աշխատութիւնն է առաջնորդ հարստութեան, պարկեշտութիւն և չափաւորութիւն առաջի ամենայն զմարդկոյց առաքինութիւնն է որ միայն երջանիկ առնէ զնա ·

Թշնամիք առասել բարի անձին մեզ քան թէ չար՝ զոզորդի մեր առաջի զինեմեզ, սախալին զպոյշ կալ անձանց և ուղղել զկարս մեր · Փառաւորոյ և մեք երբե 'Քրիստոնեայ՝ պարտիմք միշտ աղօթս առնել վասն թշնամեաց մերոց · Կարէ Եղիկէ մեր Սնեւքայ · "Եթէ թշնամեոյդ քաղցեալ՝ տացես ..."։ ..."

Ոչ է չէր երկիւղ բամբասանաց՝ խորամանի ... կատարելութիւնն · և շարն անպարտ մնայ 'ի չարիս · Մի առն ոչ ... շնորհակալութեան արժանի հանդէպ են բամբասանք, որ հայ զբարեաց ունին, զզգեստ ... ամենայն յապաշխարութիւն և 'ի նորոգութիւն կենաց ·

Ցանկեցէն կաւոց ընդ ալրան 'ի մայր
Թագուհին ... համանի ...
Որ Սամուէլեան 'ի ... կանին նորայոց՝
Ջերմ նախկին փայլուն յԱրեւ ծառաւանաց ·

Կառավարին Գառանն կայս երկնայրիկ
Կուսական արևամի երկնահաս ծաղիկ ·
Որ զիմ ... ...
Խոնարհ 'ի զարկեալ խաչին զինչ ...

ՏՊԱԳՐԱՆ ... ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Մ · Փ · Տիգրանեան Վերատեսուչ